

УДК 342

Захарін С. В.

д. е. н., професор,
головний науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти,
Інститут педагогіки НАПН України

МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ЧАС ОБОРОНИ ВІД ВОРОЖОЇ АГРЕСІЇ

Запровадження воєнного стану в Україні з 24 лютого 2022 року поставило освітню систему перед низкою безпрецедентних викликів - руйнуванням інфраструктури, потребою масової внутрішньої та міжнародної мобільності, а також організаційними труднощами для продовження навчального процесу Мінагрополітики України [1; 5, с. 1]. В цих умовах міжнародна підтримка стала критичною для збереження безперервності освіти, розвитку нових форматів навчання та відновлення потенціалу освітніх установ.

Перший напрям – **стратегічно-методологічна та фінансова допомога** - охоплює забезпечення цифровими засобами (комп'ютерами, школами-автобусами), створення умов для дистанційного навчання, а також організацію ресурсів через міжнародні організації, уряди та фонди Мінагрополітики України. Сфера включила понад 40 партнерів, зокрема ЄС, UNESCO, UNICEF, USAID, Світовий банк, які надали фінансову та технічну підтримку Ukrainian Society Мінагрополітики України [2, с. 1].

Другий напрям – **міжнародна академічна мобільність**: програми Erasmus+, Horizon Europe, MSC4Ukraine, ERC4Ukraine, Jean Monnet, відкриті закордонні можливості для студентів і викладачів, а також створення нових академічних зв'язків і платформ, таких як Horizon Europe Office та EIT Community Hub у Києві erasmusplus.org.ua⁺¹. Наприклад, за 2021–2024 роки відбувалося фінансування до 8 173 мобільностей, 47 Capacity Building проєктів, 256 Jean Monnet, 9 віртуальних обмінів, 119 партнерських проєктів і т. д. [3; 4, с. 1].

Третій напрям – **інституційна стійкість та диверсифікація форматів навчання**. Під час війни українські університети швидко адаптувалися до умов гібридного та дистанційного режимів, залучали ресурси як інституції

підтримки – прихистки, психологічну допомогу, організацію житла, гуманітарну діяльність SpringerLinkeua.eu. Наприклад, 21 % вишів пошкоджені, 29 університетів разом із 64 структурними підрозділами були переселені в безпечні регіони; студенти розвивали “shared resilience” – спільну адаптивність через взаємну підтримку SpringerLink [6, с. 1].

Четвертий напрям - **ініціативи громадянського суспільства та благодійні освітні проекти**: Svitlo School-онлайн-школа з уроками англійської мови, відкритими для дітей, постраждалих від війни; Goldberg > Global University – програми стипендій для 57 студентів у 21 закордонному університеті; кризові евакуації понад 300 студентів; громади викладачів через EdCamp Ukraine започаткували онлайн-конференції для обміну досвідом і реформ [7; 8, с. 1].

П’ятий напрям – **інклюзивна підтримка дітей з особливими освітніми потребами (ООП)**. Було розширено функції Інклюзивно-ресурсних центрів для оцінки та підтримки дітей із ООП, включно з дистанційними форматами, психологічною допомогою та спрощенням процедури документального оформлення Кабінет Міністрів України. Також гарантується право на дистанційне навчання відповідно до закону України “Про освіту” Профспілка освіти і науки України [9; 10, с. 1].

Таким чином, зроблено висновок: **міжнародна підтримка** (фінансова, методологічна, академічна, громадська) виступає ключовим чинником забезпечення стійкості, адаптації та розвитку освітньої системи України в умовах воєнного стану.

Список літератури

1. Міністерство освіти і науки України. *Міжнародна підтримка сфери освіти та науки України в умовах воєнного стану*. 01 грудня 2022. Мінагрополітики України. URL: <https://mon.gov.ua/news/mizhnarodna-pidtrimka-sferi-osviti-ta-nauki-ukraini-v-umovakh-voennogo-stanu>

2. International financial support for the organization of the educational process under the martial law in Ukraine. *Ukrainian Society* (журнал). Ukrainian Society. URL: <https://ukr-socium.org.ua/archive/no-2-81-2022/international-financial-support-for-the-organization-of-the-educational-process-under-the-martial-law-in-ukraine/>

3. *Ukraine 2025: five things to know after three years of full-scale invasion*. National Erasmus+ Office in Ukraine. 12 березня 2025. URL:

URL: erasmusplus.org.ua <https://mon.gov.ua/en/ministry/activity/international-cooperation/international-education-projects/erasmus>

4. *Erasmus+ during the war against Ukraine*. National Erasmus+ Office in Ukraine. оновлено липень 2025. URL: <https://erasmusplus.org.ua/>

5. *Coping with adversity: mechanisms of resilience in Ukrainian universities during the Russian-Ukrainian War*. *Higher Education*, 25 липня 2025. SpringerLink. URL: <https://ifp.nyu.edu/2025/journal-article-abstracts/s10734-025-01506-z/>

6. Seumenicht O. *Ukrainian higher education has persevered, but strategic international collaboration is key to its post-war future*. European University Association, 20 лютого 2024. URL: <https://eua.e/>

7. *The Role of Universities in Times of War*. *Diplomatic Courier*. URL: <https://www.diplomaticcourier.com/>

8. *Svitlo School*. Wikipedia (станом на останню місяць). Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Svitlo_School

9. *Visit of Education International solidarity mission to Ukraine*. Профспілка працівників освіти і науки України. Профспілка освіти і науки України. URL: <https://pon.org.ua/info-english/engnews/10392-visit-of-education-international-solidarity-mission-to-ukraine.html>

10. *Ministry of Education and Science: Amid martial law, IRCs accompany internally displaced persons with the special education needs*. Кабінет Міністрів України, 02 травня 2022. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/mon-irc-v-umovah-voyennogo-stanu-zdijsnyuyut-suprovid-vnutrishno-peremishchenih-osib-z-oo>